

Vlaams
Parlement

stuk **145** (2014-2015) – Nr. 4
ingediend op 18 december 2014 (2014-2015)

Beleidsnota

Algemeen Regeringsbeleid 2014-2019

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën en Begroting
uitgebracht door mevrouw Lieve Maes en de heer John Crombez

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Hofkens.

Vaste leden:

de heren Matthias Diependaele, Jan Hofkens, Jos Lantmeeters, de dames Lieve Maes, Grete Remen, de heer Paul Van Miert;
de heer Jenne De Potter, mevrouw Katrien Schryvers, de heren Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
de heren Willem-Frederik Schiltz, Bart Somers;
de heren Jan Bertels, John Crombez;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

de heer Piet De Bruyn, mevrouw Annick De Ridder, de heren Andries Gryffroy, Peter Persyn, Axel Ronse, Kris Van Dijck;
de heren Robrecht Bothuyne, Dirk de Kort, Ward Kennes, mevrouw Katrien Partyka;
de heren Rik Daems, Marino Keulen;
de dames Michèle Hostekint, Güler Turan;
de heer Wouter Vanbesien.

Toegevoegde leden:

mevrouw Barbara Bonte.

Stukken in het dossier:

- 145** (2014-2015) – Nr. 1: Beleidsnota
- Nr. 2 en 3: Moties

INHOUD

1. Toelichting door de minister-president	4
2. Bespreking	9
Gebruikte afkortingen	17

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak de beleidsnota Algemeen Regeringsbeleid, ingediend door de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, op haar vergaderingen van 12 november en 3 december 2014.

Deze bespreking gebeurde in samenhang met de bespreking van de bevoegdheden van de minister-president van het ontwerp van decreet houdende de tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2014 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 19/1) en het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2015 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 15/1). Het verslag van die begrotingsbesprekingen is gepubliceerd in *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 15/11.

1. Toelichting door de minister-president

Volgens de *minister-president* gaat de beleidsnota, net zoals het regeerakkoord, uit van 'vertrouwen, verbinden, vooruitgaan'. Dat betekent minder bureaucratie voor meer efficiëntie, voor meer samenwerking met en vertrouwen in burgers, steden en gemeenten, administratie, sociale partners, middenveld en verenigings- en ondernemingsleven. De minister-president moet erover waken dat het beleid consistent en transparant is, dat het tot stand komt met de betrokkenheid van de belanghebbenden en dat het haalbaar is.

Hij zal hierin ondersteund worden door het nieuwe Departement Kanselarij en Bestuur. Dit departement zal het resultaat zijn van de fusie van de beleidsdomeinen Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid en Bestuurszaken. Die fusie moet begin 2015 tot stand zijn gebracht. Er is intussen een besluit van de Vlaamse Regering om de bevoegdheden van de ministers aan te passen aan die nieuwe structuur. Daardoor wordt de minister-president bevoegd voor enkele aspecten, zoals reguleringsmanagement, die tot nog toe bij bestuurszaken zaten.

Dat departement zal als een 'center of government' zijn, een term die ook de OESO gebruikt. Het zal de hele ploeg ondersteunen bij de werking van de regering en bij regeringsbrede aangelegenheden. De OESO organiseert al een hele tijd conferenties met deze centers, die een belangrijk netwerk bij de OESO vormen.

Er zal werk worden gemaakt van de besluitvorming en werking van de Vlaamse Regering, de kwaliteit en coherentie van de regelgeving en een goede rechtsbedeling in het kader van de Vlaamse justitie, een strategische planning op basis van een langetermijnvisie op de samenleving, de beleidscoördinatie voor regeringsbrede maatschappelijke uitdagingen, de monitoring van ontwikkelingen in de samenleving, specifieke horizontale strategische prioriteiten, zoals onder meer de zesde staatshervorming, de reorganisatie van de overheid, de relatie politiek-administratie en een nieuw Vlaams bestuursrecht en ten slotte de communicatie en de Audit Vlaanderen. Deze laatste blijft op een onafhankelijke manier functioneren.

In de omgevingsanalyse is de mondiale en Europese context, die meer en meer impact heeft op het Vlaamse beleidskader, van het grootste belang. Het is belangrijk daar een stevig beleid te voeren en mensen een houvast te bieden binnen een democratisch kader. De Vlaamse Regering blijft inzetten op een slimme, duurzame en inclusieve groei in het kader van de Europa 2020-strategie. Vlaanderen heeft daarvoor een eigen hervormingsprogramma. Die doelstellingen bereiken, blijft een belangrijke ambitie. Grote maatschappelijke uitdagingen

vragen een langetermijnstrategie om duurzame systematische veranderingen op te nemen in het beleid.

De monitoring van het regeringsbeleid en de opvolging van toekomststrategieën worden steeds belangrijker, omdat meer en meer internationale organisaties vragen om regionale data. Het is ook in het eigen belang om de effecten van het beleid te monitoren en zichzelf te benchmarken met het oog op de doelstellingen van Europa 2020.

Er is de dubbele uitdaging van gezonde overheidsfinanciën en het stimuleren van groei. Zoals alle overheden in Europa moet Vlaanderen zuinig omgaan met de schaarse middelen. Desondanks moet de groei worden gestimuleerd en een voluntaristisch beleid worden gevoerd. De overheid moet slank en innovatief zijn en focussen op de kerntaken en een vermindering van het overheidsbeslag. Ze moet er voor zorgen dat er een effectieve dienstverlening is. Aan de leidende ambtenaren werd de opdracht gegeven de kerntaken te omschrijven. Daarbij wordt ingezet op modernisering, deregulering, digitalisering en de vermindering van het overheidsbeslag. De verkokering moet worden tegengegaan. De digitale weg moet verder worden bewandeld met het oog op de dienstverlening voor mensen die niet op die digitale snelweg zitten. Er moeten inspanningen worden geleverd om mensen te betrekken bij het beleid. Zo kan er gewerkt worden met conceptnota's, groen- en witboeken. Heel dat concept leidt er toe dat er een overheid komt die kaders schept, doelstellingen formuleert, voorwaarden bepaalt, beleid ontwikkelt en stimuleert, maar die ook een beroep doet op eenieders verantwoordelijkheid.

De eerste strategische doelstelling is de besluitvorming en werking van de Vlaamse Regering en de uitwerking van een Vlaamse justitie. In het besluitvormingsproces wordt digitalisering de norm. De Vlaamse Regering zal gebruikmaken van conceptnota's, groen- en witboeken. Er zal getracht worden regelmatig te overleggen met de deelstaatregeringen. De minister-president zal een actieve rol opnemen in het Overlegcomité, bijvoorbeeld in het licht van de Europese regelgeving.

De Vlaamse Regering zal werk maken van een kwaliteitsvolle regelgeving. De inhoudelijke regeldruk moet verminderen. Er zijn daar al een aantal aanzetten toe gegeven, bijvoorbeeld in Onderwijs. De vermindering van administratieve planlasten is een absolute prioriteit. Steekvlamwetgeving en veelvuldige wijzigingen aan bestaande regelgeving moeten worden vermeden. De Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtsscholen moet zo snel mogelijk operationeel zijn. Er zijn middelen uitgetrokken om de processen digitaal te laten verlopen. Er wordt ingezet op nieuwe procedures zoals de procedure uiterst dringende noodzakelijkheid. Daarvoor zijn meer mensen en middelen nodig. Voor 2015 is voorzien in 180.000 euro voor digitalisering en 153.000 euro voor permanenties.

Vlaanderen krijgt meer instrumenten om de eigen regelgeving te handhaven en om een eigen vervolgingsbeleid te ontwikkelen. Het samenwerkingsakkoord betreffende het strafrechtelijk beleid en het veiligheidsbeleid zal worden uitgevoerd. Er komt een positief injunctierecht en de samenwerking daartoe met het College van procureurs-generaal wordt zo snel mogelijk opgestart. Dit gebeurt in overleg met de bevoegde ministers.

De minister-president gaat voorstellen doen voor een efficiëntieverhoging, voor meer samenwerking en afstemming tussen alle inspectie- en handhavingsdiensten, met dien verstande dat de afzonderlijke inspectiediensten blijven bestaan. De handhavingsprocessen moeten zo veel mogelijk worden gestroomlijnd.

De minister-president wil gaan naar een hedendaags onteigeningsrecht. Eind 2014 wil hij daarover een conceptnota indienen.

Bij de strategische planning en de transversale beleidscoördinatie moet er, met het oog op oplossingen voor de complexe maatschappelijke uitdagingen, werk worden gemaakt van structurele beleidsondersteuning en een langetermijnbeleid in het licht van een duurzame samenleving. Die worden bepaald op basis van een grondige omgevingsanalyse van de internationale tendensen en Vlaamse uitdagingen. Hierbij wordt verder gebouwd op de werking van de voorbije jaren. Voor de middellange termijn blijft het Pact 2020 richtinggevend. Er wordt gewerkt aan de realisatie van de doelstellingen. Er zal niet alleen een langetermijnvisie maar ook een strategie worden ontwikkeld in het kader van de langetermijndoelstellingen. Dit vraagt een gecoördineerde aansturing vanuit de Vlaamse Regering en vanuit het voorzitterscollege van de Vlaamse administratie. Deze gezamenlijke strategie en ambities richting 2040-2050 zullen de vorm aannemen van een transversale beleidsnota, die hopelijk in het voorjaar 2015 aan het Vlaams Parlement kan worden voorgesteld.

In deze regeerperiode wordt sterk ingezet op de Europa 2020-werkzaamheden. Het Europees semester met de Europa 2020-strategie en de landenspecifieke aanbevelingen worden per beleidsdomein strikt opgevolgd. Daarvoor is een breed draagvlak nodig. Het Vlaams Parlement zal worden betrokken bij het Vlaams Hervormingsprogramma. Dit zal ook in samenwerking met de andere besturen en de sociale partners gebeuren. Het Vlaams Europees Verbindingsagentschap is een goed agentschap om draagvlakverbredende initiatieven op te zetten.

Als actieve deelstaat zal Vlaanderen een steentje bijdragen aan de Europese debatten over de tussentijdse herziening van die strategie. De Vlaamse initiatieven zal men zoveel mogelijk in een rechtstreekse lijn met de Europese Unie bespreken.

Het regeerakkoord wil inzetten op een gecoördineerd, participatief en inclusief beleid voor duurzame ontwikkeling, de kaart van duurzaamheid blijven trekken en een voorbeeldrol opnemen. Dit vergt een overkoepelende aanpak. De beleidsintenties met betrekking tot het inclusieve duurzame-ontwikkelingsbeleid van al de ministers zijn groot. De minister-president heeft zijn administratie de opdracht gegeven de functie van het Expertisecentrum Duurzaamheid verder op te nemen. Het is de bedoeling dit expertisecentrum te versterken en de goede voorbeeldrol van de Vlaamse overheid te stimuleren. De minister-president zal samenwerking met andere bestuursniveaus stimuleren in functie van een coherent beleid duurzame ontwikkeling. Hij denkt hierbij aan de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling. Die werd in 2013 opgericht en faciliteert een betere samenwerking tussen de verschillende deelstaatregeringen. Op internationaal niveau zal hij inzetten op de coördinatie van de Vlaamse insteek voor de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, de 'sustainable development goals' van de Verenigde Naties.

Er zal worden onderzocht hoe de permanente en duurzame innovatie in het veld van wonen en bouwen kan worden gestimuleerd via het transitieproces duurzaam wonen en bouwen. Dit netwerk zet de strategische lijnen uit voor de toekomst en verbindt potentiële partners. Om de doelstelling te behalen van 100 percent duurzame overheidsopdrachten tegen 2020 zal de minister-president het benodigde instrumentarium ontwikkelen. Het regeerakkoord bepaalt dat de Vlaamse Regering de coördinatie van een strategisch duurzaam en innovatief aankoopbeleid prioritair zal behandelen.

De minister-president wil via transversaal beleid een aantal belangrijke accenten leggen. Hij wil in het bijzonder bijdragen tot gezondere en meer kostenefficiënte

projecten, door in te zetten op ex-ante- en ex-postanalyses van pps-projecten en door de uitvoeringswijze voor grote projecten op voorhand grondig af te wegen. Daarvoor moeten bestaande instrumenten worden geoptimaliseerd en de inzetbaarheid uitgebreid tot andere realisatievormen. De afgelopen jaren is, onder meer op suggestie van het Rekenhof, al sterk ingezet op kennisopbouw. Dit zal men blijven doen om te komen tot een sterke administratie die met de nodige bagage en interne kennisuitwisseling bijdraagt tot een verdere professionalisering van het overheidsopdrachtgeverschap. Dit zal zo transparant mogelijk gebeuren door periodiek aan het Vlaams Parlement te rapporteren over de voortgang van de belangrijkste publiek-private en alternatief gefinancierde projecten. Samen met minister Turtelboom zal hij maatregelen nemen om te komen tot een meer duurzaam investerings- en pps-beleid. Naar buitenlands voorbeeld denkt hij daarbij aan instrumenten om de langdurige betalingsverplichtingen voor DBFM-contracten te monitoren in het licht van de totale overheidsopdrachten.

Samen met de brede Vlaamse overheid wil de minister-president inspelen op de trends die een impact kunnen hebben op het Vlaamse beleid. Toekomstverkenningen, die gebaseerd zijn op degelijke wetenschappelijke methoden, zijn daarbij heel belangrijk, zowel kwalitatief als kwantitatief, met de bedoeling een evidence-basedbeleid te voeren.

Algemene omgevingsanalyses brengen deze elementen samen in een samenhangend systeem en proberen de impact op Vlaanderen in te schatten. Dat is een grote uitdaging. Deugdelijk bestuur vereist regelmatig reflecteren en kijken of het beleid wel de gewenste effecten sorteert. Monitoring van het beleid kan leiden tot bijstellingen of het nemen van nieuwe maatregelen.

De jaarlijkse publicatie VRIND brengt, over alle domeinen heen, de realisatie in beeld van de doelstellingen, die in de beleidsnota's worden vooropgesteld. Daarnaast gaan de diensten regeringsbrede beleidsplannen monitoren, uiteraard in overleg met de betrokken domeinen en stakeholders. Een concreet voorbeeld zijn de effectindicatoren die de realisatie van het SALK-plan voor Limburg opvolgen. Het gaat ook over het Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020 en het Pact 2020. Op korte termijn worden de indicatoren van het pact geactualiseerd in functie van de gewijzigde omstandigheden.

In de beleidscyclus is er een fase van toekomst verkennen, strategie bepalen, beleid uitvoeren, resultaten opvolgen en evaluatie van zowel het proces als de eindresultaten. In het regeerakkoord wordt op meerdere plaatsen aangekondigd dat bestaande maatregelen moeten worden geëvalueerd om ze eventueel bij te sturen. Het is voor alle domeinen een doelstelling en krijgt ondersteuning van DAR.

In het kader van de zesde staatshervorming komt het statistiekbeleid over dat gebaseerd is op een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de deelstaten. Het akkoord regelt de oprichting van een Interfederaal Instituut voor Statistiek en verplicht de deelstaten om een regionale statistische autoriteit op te richten. Weldra wordt een ontwerp van decreet ingediend waarin de taken en bevoegdheden worden omschreven.

Voor de specifieke horizontale strategische prioriteiten wordt, om de samenwerking tussen de beleidsdomeinen te versterken en/of wegens hun specifiek karakter, in de beleidsnota een aantal prioriteiten opgenomen wegens hun strategisch belang voor de Vlaamse overheid op institutioneel vlak. Dit wordt ondersteund door het Departement Kanselarij en Bestuur.

Met het oog op een slanke Vlaamse overheid, die betere resultaten levert met minder maar meer doelgericht ingezette middelen, stellen tegen 1 januari 2015 alle departementen en agentschappen een lijst op van hun activiteiten en taken. De minister-president neemt daarbij een coördinerende rol op bij de bundeling van de kerntakenplannen van alle beleidsdomeinen en zal die ter bespreking voorleggen aan de Vlaamse Regering. Van 1 januari 2015 tot 30 juni 2015 zullen deze kerntakenplannen verder worden uitgewerkt tot een implementatieplan en zullen besparingsopportuniteiten en optimalisatievoorstellen naar voren komen.

Het verzekeren van een goed maatschappelijk draagvlak is een belangrijke voorwaarde om het vertrouwen van de burgers in politieke en ambtelijke instellingen te versterken. Daarom wordt ingezet op een beleidsvoering in overleg en samenwerking met alle belanghebbenden. Er komt een hervorming van de strategische adviesraden. Om de betrokkenheid te vergroten wordt er ingezet op conceptnota's, groen- en witboeken.

De implementatie van de zesde staatshervorming vergt een vlotte integratie van de federale personeelsleden en aandacht voor de overdracht van de ICT-systemen. De bestaande taskforce zesde staatshervorming blijft verder werken als centraal aanspreekpunt voor de federale overheid en als beleidsdomeinoverschrijdend forum om afspraken te maken over budgettaire, organisatorische en juridische aspecten en als monitoringinstrument.

In het kader van de versterking van de samenwerking tussen administratie en de Vlaamse Regering, is het College van Ambtenaren-Generaal vervangen door het voorzitterscollege, samengesteld uit de voorzitters van de managementcomités. Het voorzitterscollege vervult een brugfunctie tussen Vlaamse Regering en topmanagement en ondersteunt de samenwerking tussen de overheidsdiensten onderling. Afspraken over de interactie en samenwerking zullen worden opgenomen in een geactualiseerd charter politiek-ambtelijke samenwerking.

Het decreet van 22 november 2013 betreffende deugdelijk bestuur in de Vlaamse publieke sector legt een aantal verplichtingen op aan entiteiten en raden van bestuur. Dit zal worden gemonitord. Er komen richtlijnen voor een evaluatieprocedure van de regeringscommissaris.

Er komt een nieuw Vlaams Bestuursdecreet. Een aantal bestaande decreten zoals het decreet Openbaarheid van Bestuur, Klachtendecreet, decreet Bestuurlijk Beleid en andere zullen daarin worden gecoördineerd. De krachtlijnen zijn harmonisering van bestuurlijke regels volgens een 'aanbouwmodel' dus met een stapsgewijze uitbouw, deregulering, vernieuwing, digitalisering, codificatie van clusters van regelgeving.

Er komen maatregelen in het kader van preventie, risicomanagement, bedrijfscontinuïteit en rampenbeheersing. Voor de projecten van het Crisiscentrum Vlaamse overheid ligt de nadruk op veiligheidsplannen en noodscenario's voor de huisvesting. Er wordt ook ingespeeld op risicosituaties zoals de elektriciteitsschaarste en op andere noodplannen van de federale overheid, waarin de Vlaamse overheid een bijdrage kan leveren. Als gevolg van de zesde staatshervorming is het rampenfonds geregionaliseerd. Tot 31 december 2014 worden geen wijzigingen aangebracht aan de geldende wetgeving. Vanaf 1 januari 2015 wordt er gestreefd naar het optimaliseren van de erkenningscriteria om tot een snellere afhandeling van de dossiers te komen.

Er zal worden getracht om in een vroeg stadium te communiceren, waarbij de beleidsdoelen helder worden voorgesteld. Men gaat de verschillende actoren in kaart brengen en bekijken of, waarom, wanneer en hoe men het best in dialoog kan gaan met de diverse stakeholders.

Informatie komt vaak niet op de juiste plaats terecht, wordt niet altijd verwerkt of omgezet in de gewenste houding of het gewenste gedrag. Tegen het einde van deze regeerperiode wil de minister-president een aantal technieken ingang doen vinden om inzicht te verwerven in drempels bij het bereiken van de doelgroepen. Sommige groepen zoals allochtonen, mensen in armoede, ouderen en jongeren zijn moeilijk te bereiken.

Men gaat informatie en diensten aanbieden op maat van burgers, organisaties, verenigingen en bedrijven, door gebruik te maken van digitale gegevens, data en gecapteerde signalen, uiteraard met respect voor de privacy. Er zal aandacht zijn voor mensen die digitaal niet of nog niet zo sterk staan. Men wil evolueren van klassieke eenmalige grote communicatiecampagnes naar frequente minicampagnes en continue conversatie.

De Vlaamse Regering zal communiceren over het beleid in de verschillende fases, over de dienstverlening en regelgeving. Er zal worden getracht de baanbrekende en goede verhalen beter te communiceren. Voor het vertrouwen is het een goede zaak om de positieve zaken in de media te brengen. De heer Frank Van Massenhove bijvoorbeeld slaagt er vaak in om te communiceren over de wijzigingen van het federale beleid. Dat kan nog beter op Vlaams niveau. Er zal getracht worden coherent naar buiten te komen in beeldvorming en reputatie in binnen- en buitenland.

De audit is de zesde strategische doelstelling. Om de opdracht, strategie en doelstellingen te kunnen realiseren is een sterke, onafhankelijke organisatie nodig. De Vlaamse overheid is afhankelijk van de sterkte van de beheerssystemen. Dat is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van het management. Er moet een systeem zijn van goede interne controle of organisatiebeheersing. Het moet risico's kunnen beheersen, een transparante verantwoording toelaten, zowel financieel als operationeel de middelen efficiënt benutten en het moet de activa beschermen en fraude voorkomen of in voorkomend geval bestrijden.

Een onafhankelijke auditdienst is hierin een cruciale partner van de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Het is belangrijk de interne processen van lokale besturen te auditen en te benchmarken. Er is daar één audit voor nodig met twee zelfstandige poten, waar een interactie mogelijk is.

Meer concreet moeten de auditactiviteiten bijdragen aan het versterken van de maturiteit van organisatiebeheersing. Na overleg met Audit Vlaanderen heeft de minister-president zich gerealiseerd dat het niet absoluut noodzakelijk is om maturiteit vier te behalen in al de entiteiten. Maturiteit is belangrijk maar niet het ultieme doel. Het is belangrijk de goede praktijken beschikbaar te stellen en er conclusies uit trekken. Het past ook in de strijd tegen de verkokering. Samen met partners als AgO, Kanselarij en Bestuur, VVSG, VVP, kan Audit Vlaanderen leermateriaal uit het auditwerk delen.

Er wordt blijvend overleg gevoerd tussen de kern van de Vlaamse Regering en een delegatie van beide auditcomités. Tot slot moet auditoverlast worden vermeden. Er zijn daarom samenwerkingsafspraken tussen de verschillende audit- en controleactoren.

2. Bespreking

De heer *Jan Bertels* meent dat veel ambities en intenties geen weerstand kunnen oproepen. Hij heeft vragen bij duurzame ontwikkeling en de pps. Heeft de minister-president bijzondere ideeën over het samenwerkingsfederalisme en het Overlegcomité wanneer hij het heeft over de 3 percentnorm, gezonde overheidsfinanciën en het stimuleren van de groei?

In het kerntakendebat gaat er een insteek worden gegeven door de ambtenaren. Er zal begin 2015 overleg zijn met andere stakeholders. De heer Bertels gaat ervan uit dat de lokale overheden erbij gaan worden betrokken om te vermijden dat er een discussie komt over het doorschuiven van taken van het ene naar het andere niveau, zonder dat de betrokkenen daarover geraadpleegd werden.

De heer *Koen Van den Heuvel* is tevreden dat men verder gaat werken met consultaties, conceptnota's en wit- en groenboeken. Dat is een goede leidraad om duurzaam beleid te voeren. Hij vindt het ook goed dat er snel werk wordt gemaakt van de Dienst Bestuursrechtscolleges. De Raad voor Vergunningsbetwistingen die werd ingesteld om de beroepen betreffende ruimtelijke ordening sneller af te handelen, blijkt in de praktijk niet altijd goed te werken. Hij roept de minister-president op de goede werking ervan mee te garanderen zodat de rechtsgang snel en performant kan verlopen. Vanuit de Vlaamse Regering wordt het engagement aangegaan om het Overlegcomité actief in te vullen en de zesde staatshervorming snel uit te voeren.

Bij het kerntakenplan vraagt hij aandacht voor de lokale besturen. In welke mate worden die erbij betrokken? Hij begrijpt dat in deze oefening een zekere budgettaire finaliteit zit, maar hij hoopt dat de ambitie niet een loutere kwantitatieve besparing zal zijn. Hoe gaat dit worden aangepakt? Top-down of op een andere manier? Gaat de basis de kans krijgen voorstellen te doen? Wordt dit per beleidsdomein of per entiteit aangepakt? Het kerntakenplan is een goede zaak. Het wordt ook snel aangepakt. De ambitie moet niet alleen zijn om snel te werken maar vooral duurzaam en degelijk.

De rode draad in het regeerakkoord is het verminderen van de regeldruk. Dat is een positieve zaak. Deze legislatuur bieden zich heel wat opportuniteiten aan, zoals de codificering van het Vlaamse bestuursrecht. Hij roept op om er gebruik van te maken. Het Vlaams Parlement zal dit mee bewaken. De aangekondigde nieuwe decreten mogen de regeldruk niet opvoeren.

In de beleidsnota staat vermeld dat er werk moet worden gemaakt van het Onteigeningsdecreet. Er is geen enkele timing over opgenomen. Graag zou hij de streefdata kennen. Tijdens de vorige legislatuur zijn er heel wat voorbereidende discussies en verkenningen geweest. Hij hoopt dat er een ambitieuze timing op kan worden geplakt.

Er staat tweemaal vermeld dat de minister-president samen met de minister, bevoegd voor Financiën en Begroting, een duurzaam investeringsbeleid wil voeren en een veiligheidsplafond wil inbouwen voor engagementen op het gebied van langdurige betalingsverplichtingen voor DBFM-contracten en pps-instrumenten. Wat bedoelt de minister-president daarmee? Is de minister-president bijvoorbeeld, zoals in Nederland, van plan een second opinion te vragen betreffende de maatschappelijke kosten-batenanalyses?

Bij de pps-projecten ervaart de heer Van den Heuvel dat het geloof in het zorgvuldig afwegen en het aantonen van de meerwaarden fel gedaald is. Hoe waardeert de minister-president de pps-instrumenten?

De heer *Björn Rzoska* vindt de grote aandacht voor duurzaamheid en duurzame ontwikkeling positief. De ambitie om het expertisecentrum in te vullen en de harde garantie over de 100 percent duurzame overheidsopdrachten tegen 2020 zijn goed. De ervaring leert dat het moeilijk is om andere niveaus en meer bepaald lokale besturen zover te krijgen om duurzaamheidscriteria als een leidend principe mee te nemen in overheidsopdrachten.

In de omgevingsanalyse staat vermeld dat er rekening wordt gehouden met de duurzame ontwikkeling in het kader van de wereldconferentie. Tegen september 2015 zullen daar indicatoren voor worden geformuleerd. Gaan die tegen die periode zelf worden geïmplementeerd?

De minister-president wil een analyse maken van wat er in de pps-projecten al dan niet fout is gelopen. De toelichting bij de begroting vermeldde dat er vermoedelijk te weinig rekening is gehouden met de ervaring van de laatste 10 jaar en dat dezelfde fouten soms in nieuwe projecten opnieuw worden gemaakt. Er wordt in de beleidsnota getracht om te objectiveren. Hij heeft het aanvoelen dat er in het verleden al te vaak zonder meerwaardescan van de ene naar de andere formule werd gewisseld. Voor een aantal projecten heeft men van bij het begin een foute keuze betreffende de formule gemaakt. Er is een publicatie rond pps en een aankondiging dat er op 2 december 2014 een studienamiddag zal worden georganiseerd. Hoe ziet de minister-president de timing?

Het College van Ambtenaren-Generaal wordt vervangen door het college van voorzitters. Er was het rapport van het Rekenhof over de aanwervingen. Er zaten heel wat aanbevelingen in voor de ministers wat betreft de aansturing van de topambtenaren binnen de administratie. Het college van voorzitters vervult een brugfunctie tussen Vlaamse Regering en administratie. Kan de minister-president toelichten in hoeverre dit een antwoord is op de aanbevelingen van het Rekenhof dat ministers hun topambtenaren meer moeten gaan aansturen?

In de omgevingsanalyse kwam slechts één boek aan bod, dat van de journalisten John Micklethwait en Adrian Woolridge van *The Economist*. Hij hoopt andere boeken dichterbij huis te vinden over wat de overheid in de 21ste eeuw zou moeten doen. Hij deelt de ideologische onderbouw van de minister-president niet. Er zijn auteurs die niet noodzakelijk links of groen zijn, zoals professor Paul De Grauwe, die daar interessant materiaal over hebben afgeleverd.

Hij vindt het idee om het Departement Kanselarij en Bestuur te versterken interessant. Voor de beleidsondersteuning voor de hele Vlaamse Regering wordt er in een aantal adviesraden ingegrepen. Hierdoor wordt het landschap hertekend. Hij hoopt dat de beleidsvoorbereiding mogelijk blijft met de bestaande instrumenten. Een aantal van die instrumenten worden immers in de besparingen meegenomen.

In de beleidsnota wordt veel belang gehecht aan monitoring en opvolging. Bij de monitoring van zijn eigen beleid stelt de minister-president dat er beleidsevaluaties zullen worden gedaan op het vlak van niet-gericht innovatiebeleid, het industriële innovatiebeleid en het economische en financieringsbeleid. Wordt de monitoring beperkt tot die beleidsdomeinen of gaan andere beleidsdomeinen op dezelfde manier worden gevolgd? Zo niet, waarom deze beperkingen?

De heer *Matthias Diependaele* vindt de voorliggende beleidsnota uiteraard positief. Het gebruik van wit- en groenboeken moet voortgezet worden om vooraf een constructief en grondiger debat te krijgen.

Bij het pleidooi voor het protocollair opwaarderen van het ambt van minister-president kan hij de intentie onderschrijven maar vraagt hierin toch niet te ver te gaan.

Er is een zeer uitdagend idee opgenomen over de regelgevende rust. Bij ondernemingen vraagt men om de regelgeving niet te snel te wijzigen om niet voortdurend de interne organisatie te moeten aanpassen aan nieuwe regelgeving. Dat is altijd een dure operatie. Het idee om enkel op vaste momenten in een decreet wijzigingen aan te brengen is interessant. Door de snelle maatschappelijk-

ke evoluties heeft men regelmatig regelgeving die achterop loopt. Uitgaande van deze vaststelling is het misschien eerlijker om vast te leggen op welke momenten de decreten kunnen worden aangepast. Zo wordt vermeden dat na elk voorval de regelgeving moet worden gewijzigd. Dat biedt zekerheid.

De Dienst voor het Bestuursrechtcollege is een grote uitdaging. Hij hoopt dat ze voor meer dan vergunningen, milieuwetgeving en verkiezingen bevoegd zal worden. Het is dan belangrijk om nu goede fundamenteën en structuren vast te leggen die daar rekening mee houden. Het is vergelijkbaar met het uitbouwen van de Vlaamse sociale zekerheid in de vorige legislaturen. Die is beperkt begonnen maar wordt nu bij elke staatsvorming uitgebreid.

Pps is geen onverdeeld succes. Het kenniscentrum zegt dit ook. Momenteel wordt er te veel ad hoc per project bekeken of pps kan worden toegepast. De meerwaarde is dan afhankelijk van vele voorwaarden die niet altijd kunnen worden gerealiseerd. De heer Diependaele meent dat er op basis van een algemeen criterium moet worden overgegaan tot pps. Er moet een systeem komen waarbij vooraf kan worden vastgesteld of er een onmiddellijk economisch effect is bij die pps-constructie. Dit betekent dat er onmiddellijk een meerwaarde is voor de maatschappij. Zo gaat men een onderscheid maken tussen wat geschikt is voor pps en wat niet. In het verleden liepen pps-constructies niet alleen verkeerd op het budgettaire vlak.

Hij vraagt de RIA ernstig te nemen. Het is een interessant instrument om regeldrift en administratieve overlast tegen te gaan.

De heer Diependaele meende dat het kerntakenplan uitsluitend betrekking had op de Vlaamse administratie zelf. Hij dacht dat de lokale besturen er los van stonden. Dit is een nuttige oefening om diegenen die het dichtst bij de praktijk staan te vragen wat een meerwaarde heeft. Dit is gekoppeld aan de voortdurende evaluatie. Het is onbegrijpelijk dat er alleen in tijden van crisis naar besparingen wordt gezocht zonder in te boeten op de dienstverlening. Als er geen nood is aan besparingen moet er ook worden geëvalueerd wat een meerwaarde aan de administratie, regelgeving en maatschappij geeft.

Innovatie is belangrijk voor de overheid. De economische waarde van innovatief aanbesteden mag niet uit het oog verloren worden. Het is ook opgenomen in de beleidsbrief van minister Muyters.

De heer Diependaele wijst erop dat men voor heel wat cijfergegevens om een goed beleid te kunnen voeren, afhankelijk is van federale instellingen. Tijdens de vorige legislatuur werd de minister-president gevraagd initiatieven te nemen om te zorgen dat Vlaanderen meer inbreng heeft in bijvoorbeeld het Planbureau. Zo kan men meewerken aan de voorbereiding op basis waarvan de begroting moet worden opgesteld. Hij mist aandacht hiervoor in de beleidsnota.

De heer *John Crombez* vindt de aandacht voor regelluwte een positieve zaak. Misschien moet het Vlaams Parlement daar wat actiever mee bezig zijn?

In de beleidsnota is vermeld dat de minister-president wil werken aan langetermijnobjectieven en rechtszekerheid. Dat is een probleem aan het worden door de openvolging van verminderde kredieten, de discussie over de bevoegdheden op provinciaal en lokaal niveau en de vertaling van de middelen naar het lokale niveau. Dit alles zou zijn beslag moeten krijgen in 2017. Voor heel wat organisaties schept dat een probleem van rechtsonzekerheid. Hij vraagt de minister-president daar verhoogde aandacht voor te hebben.

Duurzaamheid in brede zin, is ook sociale duurzaamheid. Hij pleit ervoor dat het geven van arbeidskaarten op Vlaams niveau ook op Vlaams niveau wordt gecontroleerd. Er is bij overheidsopdrachten veel misbruik via sociale dumping. Een deel van de oplossing is Vlaams. De controle op de arbeidskaarten, ook al wordt dit ontkend, loopt volledig mank.

Voor de audits pleit de heer Crombez, zoals al deels bij de federale overheid bestaat, voor ex-ante-audits. Zo wordt vermeden dat een controle achteraf verzandt in discussies tussen administratie en uitvoerder. Voor de start van het proces kan op die manier al een deel van de dwingende regelgeving worden weggewerkt.

Volgens de beleidsnota moet Vlaanderen initiatief nemen voor overleg met de federale overheid. Er moet een actieve rol worden gespeeld in het Overlegcomité. De heer Crombez begrijpt niet dat de Vlaamse Regering niet onmiddellijk met het punt van de SERV over de economische groei naar het Overlegcomité is getrokken. De SERV stelt dat een vertraging van de economische groei met 0,5 percent in 2014 en 2015 ten opzichte van de voorziene evolutie een extra inspanning vergt van de gemeenschappen en gewesten van 400 miljoen euro. De federale overheid moet hierdoor minder inspanningen leveren voor eenzelfde bedrag. Als er nu één punt is om een Overlegcomité over samen te roepen, dan is het dat punt wel. Voorzichtig geraamd doet Vlaanderen dus een inspanning te veel van 250 miljoen euro. Toen dit met de SERV besproken werd, was die dubbele vertraging er nog niet. Inmiddels heeft Europa die groeivertraging wel bekendgemaakt. Als er met nominale bedragen blijft gewerkt worden en het federale niveau niet wordt gevraagd om structureel naar 2018 te werken, gaat Vlaanderen een te grote inspanning moeten leveren. Hij heeft dit al herhaalde malen aangekaart en zal dit blijven herhalen. Hij zou graag begrijpen waarom de Vlaamse Regering nu niet spoorlags naar het Overlegcomité trekt.

Minister-president *Geert Bourgeois* stelt dat deze Vlaamse Regering een begroting in evenwicht wil en gelijktijdig een investeringsregering wil zijn. Het Europees economisch rekeningenstelsel vindt hij onbegrijpelijk. Er worden daar eenvoudig gesteld boekhoudkundig uitgaven geboekt op een moment dat ze niet worden gedaan. Ondernemers maar ook meer en meer economen stellen dit in vraag. Vlaanderen is gebonden aan deze Europese verordening. Afwijkingen hierop geven onmiddellijk problemen op Belgisch niveau en voor al de entiteiten. Dit sluit aan bij de problematiek van de pps-en, die geëvalueerd gaan worden. De eerlijkheid gebiedt toe te geven dat pps-en werden ingevoerd om binnen het Europese kader te kunnen opereren en voornamelijk om onder het tekort van 3 percent te blijven. Leningen die aangegaan worden voor duurzame investeringen moeten van Europa ook in de schuldgraad worden opgenomen. De minister-president probeert voor grote investeringen tot andere regels te komen. Er is daarover op 13 november 2014 een overleg met EU-commissaris, mevrouw Marianne Thyssen. De oplossing die met de vroegere commissaris, de heer Olli Rehn, werd overeengekomen bracht geen soelaas. De nieuwe Europese Commissie wil wel nadenken over het faciliteren van een aantal investeringen binnen het totale Europese kader. De zaak van de pps-en moet breder worden bekeken. Het verleden moet worden geëvalueerd en er moet een oplossing gevonden worden voor het investeringsprobleem. Er moeten meer publieke investeringen kunnen gebeuren. De vraag blijft echter hoe dit moet gebeuren. De minister-president hoopt hier heel binnenkort duidelijkheid over te krijgen.

De begroting 2015 gaat uit van het bekende kader. De Europese Commissie heeft in zijn herfstprognoses de groei bijgesteld naar 0,9 percent. Sommige economen daarentegen stellen dat de groei hoger zal zijn. De Vlaamse Regering is gebonden door het Planbureau, dat zijn cijfers nog niet heeft aangepast. In het licht van de resultaten op Europees niveau, moet met de andere entiteiten een

gesprek worden gevoerd. Dit wordt voortdurend opgevolgd door minister Turtelboom. Bij de begrotingscontrole zal de eventuele bijstelling kunnen plaatsvinden omdat men dan kan zien of de groeicijfers worden bijgesteld.

Het kerntakendebat is niet de klassieke discussie over wat de Vlaamse overheid, provincies en gemeenten doen. Het gaat om het kerntakendebat binnen de Vlaamse overheid. Dit sluit aan bij het boek 'The fourth revolution'. De auteurs John Micklethwait en Adrian Woolridge pleiten niet voor een zwakke staat. Ze wijzen er terecht op dat het overheidsbeslag te groot is geworden. De verwachtingen in de staat zijn gelijktijdig zo groot dat die niet kunnen worden ingelost. Op dit ogenblik is er een opportuniteit om na te denken over wat een slimme overheid doet. De Scandinavische voorbeelden die in het boek worden aangehaald, zijn voorbeelden waarbij men in de verhouding input/output tot andere situaties komt. Het overheidsbeslag moet naar beneden. Gelijktijdig moet de overheid de essentiële taken opnemen en goed uitvoeren met minder mensen. Dit kan worden gerealiseerd, zeker als het aan het kerntakendebat wordt gekoppeld. Dit debat wordt bottom-up gevoerd. Het komt vanuit de entiteiten waardoor elk leidend ambtenaar zijn kerntaken kan omschrijven. Dit staat los van wat al dan niet naar lokale besturen wordt doorgeschoven. Er is daarvoor in het regeerakkoord in een paritaire commissie voorzien. Die commissie wil met de provincies en lokale besturen het debat over de bevoegdheden en de nodige middelen voeren. Dat is echter een andere discussie. Als het kerntakendebat binnen de Vlaamse administratie tot de conclusie komt dat taken moeten worden doorgeschoven, dan moet dat in die paritaire commissie aan bod komen.

De minister-president meent dat werken met conceptnota's, groen- en witboeken een meerwaarde biedt zowel voor het Vlaams Parlement als voor 'het levende Vlaanderen'. Momenteel komen adviezen te laat in het beslissingsproces. De discussie in het Vlaams Parlement moet op de grote lijnen kunnen worden gevoerd. Op basis daarvan moet dan de consultatie gebeuren. Dat moet leiden tot een grotere betrokkenheid.

Het is de bedoeling om snel de achterstand in het Bestuursrechtscollege weg te werken. Met alle getroffen maatregelen voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen moet de achterstand daar tegen het einde van dit werkjaar zijn weggewerkt. Een dergelijke achterstand hoort niet in een rechtstaat. Als er vertraging was op het vlak van onteigeningen, dan kwam dat vaak door het indienen van onvolledige dossiers door steden en gemeenten. Het duurt soms ook zeer lang vooraleer de dossiers vervolledigd worden.

De Vlaamse Regering moet een actieve rol spelen in het Overlegcomité. Het federale regeerakkoord bevat heel wat verwijzingen naar de andere niveaus. Zo zal voor de export het federale niveau ondersteunend optreden voor de deelstaten. Er zijn de samenwerkingsverbanden voor het Europese beleid. Vlaanderen wil een zo actief mogelijke rol spelen binnen de Europese raden. De samenwerkingsakkoorden hierover zijn nog altijd niet aangepast aan de twee laatste staatshervormingen. Daar moet nu echt wel werk van worden gemaakt.

De codificering van het bestuursrecht is een opportuniteit. Er moet daar een evenwicht worden gevonden. Een overheid moet doelstellingen formuleren zoals de eindtermen in het onderwijs. In de uitwerking daarvan moeten er een aantal vrijheidsgraden worden gegeven zonder al te detaillistisch te zijn. Er moet een zeker vertrouwen zijn. De regeldruk kan verminderen zonder dat de overheid terugtreedt.

Er komt eind 2014 een conceptnota over het Onteigeningsdecreet.

Bij het investeringsbeleid moet worden gecheckt of de langdurige verplichtingen kunnen worden gehaald.

Het is de bedoeling om de duurzame indicatoren te vertalen op Vlaams niveau. In de transversale beleidsnota moet daar aandacht voor zijn. Er is al heel wat gerealiseerd op het vlak van de 100 percent duurzame overheidsopdrachten. Het nieuwe VAC in Brussel zal een energiepeil van 31 hebben. Dat is de top in dergelijk grote gebouwen. De verworven kennis moet met de lokale besturen worden gedeeld zodat ze dit kunnen vertalen in de eigen bestekken. Er worden daarvoor modelbestekken opgesteld en raamcontracten afgesloten. Er moeten synergiën zijn tussen alle overheidsactoren in brede zin.

Het college van voorzitters kan de brugfunctie op een ideale manier vervullen. Het is niet de bedoeling om er elk beleidsdomein of -entiteit apart te behandelen. Het moet een wederkerig proces zijn. Via dit college moet de Vlaamse Regering weten wat er leeft binnen de diverse entiteiten. Afspraken, doelstellingen moeten via generieke afspraken in dit college vertaald worden naar het terrein. Elke minister kan uiteraard een dialoog hebben met zijn leidende ambtenaar. Het is belangrijk dat hier beleidsvoorbereidend en -ondersteunend werk gebeurt.

De studiedienst van de Vlaamse Regering spitst zich toe op de monitoring van vier domeinen. Er zijn natuurlijk ook andere benchmarks en monitoring. Er zijn bijvoorbeeld in onderwijs de PISA-rankings. Er moet bij het federale niveau worden aangedrongen op het verstrekken van statistieken en data. Daar wordt werk van gemaakt. Dat is werk voor het interfederaal centrum en de OESO. De minister-president heeft bij de OESO aangedrongen dat er meer aandacht zou zijn voor de deelstatelijke bevoegdheden omdat er vaak geen Belgische bevoegdheid is.

De rechtsonzekerheid als gevolg van wijzigende regelgeving is een veel gehoorde klacht. Misschien kan het Britse en Nederlandse voorbeeld gevolgd worden waar men regelgeving op vaste tijdstippen in werking kan laten treden.

Het Bestuursrechtcollege nieuwe bevoegdheden geven, moet op basis van de impliciete bevoegdheden. Het moet de toets van het Grondwettelijk Hof kunnen doorstaan. Voor onteigeningen moet dit worden onderzocht en gebeuren volgens een aanbouwformule. Het zou goed zijn om de rechtspraak van de eigen bevoegdheden, waar het kan, in eigen handen te nemen.

De controle van arbeidskaarten is inderdaad een onderdeel van de duurzaamheid. De beleidsnota vermeldt dat sociale fraude moet worden bevochten. Dit is een bevoegdheid van ministers Muyters.

Het risicomanagement ex ante is zeer belangrijk. Ook bij audit en risicomanagement wordt er naar de processen gekeken en ex ante gewerkt. Er wordt zo vermeden dat ex post al dan niet een forensisch onderzoek moet worden gevoerd door de audit.

De heer *John Crombez* stelt vast dat de minister-president een aanpassing van de cijfers gaat doorvoeren als hij de aangepaste groeicijfers kent.

De *minister-president* verduidelijkt dat hij ook verklaarde dat dat bij de monitoring en begrotingscontrole moet gebeuren.

Er is een eerste aanpassing gebeurd van de cijfers van 2014 van 1,4 percent naar 1,1 percent, zegt de heer *John Crombez*. Op een derde van het jaar wordt er nog altijd 80 miljoen euro te veel door Vlaanderen bespaard. Dat is meer dan de besparingen in het hoger onderwijs of de bedragen van de kinderbijslag die

niet worden uitbetaald. In de besparingslogica wordt de druk op de gezinsbudgetten verhoogd. Bij de kinderopvang wordt de prijs bij de lagere inkomens verhoogd en is er geen ruimte om bij de hogere (en niet de hoge) inkomens de prijs te verlagen. Er wordt daar tot 550 euro per maand betaald. Het budget in deze sector is zeer krap. Als men in de logica van een structureel evenwicht in 2018 in overleg treedt met de federale overheid dan kan men afspreken om voor twee jaar, zonder extra tekorten of extra schuld, de kostprijs voor kinderopvang te verlagen. Als hiermee wordt gewacht tot de begrotingscontrole dan is de besparing gebeurd. Het is een nefaste besparing die onnodig is. Dit gesprek kan nog halverwege december plaatsvinden. Het Europees kader wordt gerespecteerd. Er wordt daar alleen naar de globale begroting en structurele verbetering gekeken. Aan dit voorstel zijn alleen voordelen. Hij begrijpt dan ook niet waarom de minister-president hier niet op ingaat. Hierdoor moet men geen besparingen doen die op lange termijn een nefaste impact hebben op de vorming van jongeren en op de gezinnen. De reden van schulden en tekorten is niet van toepassing. De Vlaamse Regering heeft hier niets te verliezen en het gaat om een juiste en billijke verdeling van de inspanningen.

De heer *Matthias Diependaele* vult aan dat de SERV-paragraaf vermeldt dat het omgekeerde ook geldt. Als er weer groei is, gaat het federale niveau bijdragen aan de Vlaamse begroting. De structurele begroting van de SERV gaat in het begin in het rood. Dat is de valkuil van het systeem. Het is gemakkelijk om in een periode van laagconjunctuur in het rood te gaan. Besparen als het beter gaat is in het verleden echter nooit gebeurd. Die fout wil de heer Diependaele niet maken.

De uitvoering van het plan voor de periode tot 2016 dat het federale niveau in 2010 neerlegde bij Europa is na 2011 stilgevallen. Als men nu naar de initiële doelstelling voor 2016 wil teruggaan, dan wordt de inspanning veel te groot. Daarom wordt er federaal wel aanvaard om in het begin met een tekort te werken. Het is de nalatigheid van de regering Di Rupo sinds 2011 om de zelf gemaakte afspraken met Europa na te leven, die er toe leidt dat de doelstellingen voor 2016 niet kunnen worden gerealiseerd. De daarvoor vereiste inspanningen zijn onhaalbaar.

Er zijn ook afspraken met de andere deelgebieden onder auspiciën van de Hoge Raad voor Financiën. Die moeten worden geëerbiedigd.

Jan HOFKENS,
voorzitter

Lieve MAES
John CROMBEZ,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AgO	Agentschap voor Overheidspersoneel
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
DBFM	Design Build Finance Maintain
EU	Europese Unie
ICT	informatie- en communicatietechnologie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
PISA	Programme for International Student Assessment (van de OESO)
pps	publiek-private samenwerking
RIA	reguleringsimpactanalyse
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VAC	Vlaams administratief centrum
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten